
NOTAT 2013-11

Melding om årsveksten 2012

Normalårsavlinger og registrerte avlinger

HABTAMU A
TEREFE

PAUL HENRIK
RING

ODDMUND
HJUKSE

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

NILF utgir en rekke publikasjoner

Årlig utkommer:

- «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk»
- «Handbok for driftsplanlegging»
- «Utsyn over norsk landbruk. Tilstand og utviklingstrekk».
- «Mat og industri. Status og utvikling i norsk matindustri».

Resultater fra forskning og utredninger utgis i tre serier:

- «NILF-rapport» – en serie for publisering av forskningsrapporter og resultater fra større utredninger
- «Notat» – en serie for publisering av arbeidsnotater, delrapporter, foredrag m.m. samt sluttrapporter fra mindre prosjekter.
- «Discussion paper» – en serie for publisering av foreløpige resultater (bare internettpublisering).

NILF gir også ut:

- «Merverdiavgiftsnøkkel for landbruket»
- «Kontoplan for landbruksregnskap tilpasset NS 4102»
- Regionale dekningsbidragskalkylar.

NILF er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket som årlig gir ut:

- «Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)
- «Referansebruksberegninger»
- «Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»
- «Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:
<http://www.nilf.no/PolitikkOkonomi/Nn/VolumPrisIndeksar.shtml>

NOTAT 2013–11

Melding om årsveksten 2012

Normalårsavlinger og registrerte avlinger

Habtamu A Terefe

Paul Henrik Ring

Oddmund Hjukse

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

Serie	Notat
Redaktør	Agnar Hegrenes
Tittel	Melding om årsveksten 2012. Normalårsavlinger og registrerte avlinger
Forfatter	Habtam A Terefe, Paul Henrik Ring, Oddmund Hjukse
Prosjekt	Melding om årsveksten (A231)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2013
Antall sider	18
ISBN	978-82-7077-862-1
ISSN	0805-9691

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjettnemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskningene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

Rapporten «Melding om årsveksten» gir en oversikt over vær- og vekstforhold i landsdelene samt foreløpige avlingstall og planteproduksjon. Årets rapport er beklageligvis blitt sterkt forsinket.

Meldingen bygger på vurderinger og registreringer foretatt av fylkesagronomene ved Fylkesmannens landbruksavdeling (FMLA) og foreløpige areal- og avlingsoppgaver fra Statistisk sentralbyrå. Fylkenes oppgaver bygger bl.a. på oppgaver disse innhenter fra landbrukskontorene og Norsk Landbruksrådgivning. Avlingstallene for de enkelte vekstene i de ulike fylkene blir oppgitt som prosenter av normalårsavlingene for de respektive fylker. De fylkesvise avlingsprosentene veies sammen til landstall. Endelige avlingstall fra Statistisk sentralbyrå foreligger noe seinere. I kap. 5 er det gjengitt normalårsavlinger for fylkene og landet.

Førstekonsulent Habtamu A. Terefe og rådgiver Paul H. Ring har skrevet kapitlene om årsveksten for 2012, mens rådgiver Oddmund Hjukse har skrevet kapitlet om normalårsavlingen og registrerte avlinger.

Oslo, juni 2013
Lars Johan Rustad

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
2	VÆR- OG VEKSTFORHOLD I DE ENKELTE LANDSDELENE.....	3
2.1	Østlandet.....	3
2.2	Sørlandet.....	4
2.3	Vestlandet.....	4
2.4	Trøndelag.....	4
2.5	Nord-Norge.....	5
3	GENERELL OVERSIKT.....	7
3.1	Poteter.....	7
3.2	Grønnfôr.....	8
3.3	Rotvekster.....	8
3.4	Gras.....	8
3.5	Kulturbeite.....	9
3.6	Utmarksbeite.....	9
3.7	Fjellbeite.....	10
3.8	Sammenstilling av fylkes- og landstall for avlingene i prosent av normalårsavlinger.....	10
4	PRODUKSJON.....	13
5	FYLKESVISE NORMALÅRSAVLINGER 2012 – SERIER FOR NORMALÅRSAVLINGER OG REGISTRERTE AVLINGER.....	15

1 Innledning

Meldingen om årsveksten omfatter en foreløpig beregning av avlingene for en del av jordbruksvekstene. De vekstene beregningene nå gjelder for er: grønnfôr, poteter, rotvekster, eng og beite. Beregningene for disse vekstene baseres nå på oppgaver fra SSB. Tidligere var dette basert på fylkesvise oppgaver over avlingene, oppgitt i prosent av normalårsavling. Landbruksavdelingene hos Fylkesmannen i de enkelte fylkene gir imidlertid fortsatt oppgaver over avlingene i prosent av normalåret samt en beskrivelse av vekstforholdene. Disse henter inn oppgaver fra kommunene og rådgivningsenheter under Norsk landbruksrådgivning.

Kornavlingene er holdt utenom avlingsoversikten i meldingen om årsveksten. Dette skyldes at grunnlaget for de foreløpige produksjonsoppgavene er innveide mengder hos kornkjøperne som gis av Statistisk sentralbyrå (SSB). Disse oppgavene er langt sikrere enn de oppgavene som fylkesagronomene samler inn for korn.

Fylkenes avlingstall for 2012 (i % av normalåret) er veid sammen til landstall på grunnlag av arealfordelingen så langt oppgaver finnes, dvs. fram til og med 2012. For beite i utmark hvor det ikke foreligger arealoppgaver, er sammenveilingen utført på grunnlag av fordelingen av fylkestallene for antall dyr på utmarksbeite.

Meldingen omfatter som nevnt foreløpige oppgaver over avlingene for jordbruksvekstene for det siste året. For oversiktens skyld har en fra og med 2003 dessuten tatt med serier for registrerte avlinger og normalårsavlinger fra 1970 og framover både for jord- og hagebruksvekster. For 2012 er det dessuten tatt med fylkesvise normalårsavlinger for de forskjellige vekstene. Dette er nærmere omtalt i kapittel 5.

2 Vær- og vekstforhold i de enkelte landsdelene

2.1 Østlandet

Vekstforholdene for Østlandet, som i store deler av Sør-Norge for øvrig, var mye like forholdene i 2011, men ikke så store nedbørmengder. Vinteren var kort og mild, og det ga gode overvintringsforhold for det beskjedne arealet av høstkorn som ble sådde den vanskelige høsten 2011. Etter en nedbørfattig og varm mars måned var det mange som lot seg friste til å starte våronna siste del av mars og første uka i april. Jorda var tørr og lagelig, men lave nattetemperaturer ned mot minus 10 gjorde at mange ventet på varmere vær. April ble imidlertid kald med mye nedbør. Andre del av våronna startet rundt 1.mai. Det var fine forhold fram til 8. mai. Det ble igjen utført våronn under gode forhold fra 20. mai og fram til 30. mai. Det ble ekstra arbeid i våronna på grunn av forholdene fra høsten før med kjøre- og pakkeskader på jorda, noen steder var det problemer med store halmmengder.

Vekstsesongen utover sommeren bar preg av kjølig vær med mye nedbør. Det var stedvis gulning av kornåkrer og en så tydelig de områdene som var for dårlig grøftet. Innhøstingen startet midt i august og varte fram til langt ut i oktober. Været var ustabilt under innhøstingen og det ble høstet mye rått korn, vanninnholdet i hvete ble målt opptil 35–40 prosent ved høsting. Den lange innhøstingsperioden skyldes variasjon i såtid og forholdene i vekstsesongen. Det var store variasjoner i avlinger. Størst avlinger fikk de som sådde i april og første uka i mai. Det var lite høstkorn i 2012 grunnet den fuktige høsten i 2011.

Nedbørsforholdene gjorde at det kunne være vanskelig å utføre plantevernarbeidet til rett tid og det fuktige været ga gode vilkår for sopp sykdommer. Mye hvete og bygg ble soppbehandlet rundt skyting, men det var lite angrep av insekteter i år. I vårrapsen ble det som normalt mye angrep av rapsglansbille. Det var generelt litt legde i alle arter i 2012. Det ble en del trekk i kornoppgjør pga. høye DON verdier. En stor del av vårhveten som ble høstet seint, fikk fôr kvalitet grunnet dårlig falltall. Det store vanninnholdet i kornet resulterte i mye arbeid med tørkingen og store kostbare tørketrekk for produsentene. Ellers opplevde mange kornprodusenter at korn og oljevekster var ujevnt modne ved høsting.

Grasveksten kom godt i gang etter påske, og førsteslåttene ble utført i første halvdel av juni. Det var varierende forhold ved høstingen av førsteslåttene, men de som fikk utnyttet godværsdagene fikk god kvalitet på avlingen. Til dels kan en si at dette også gjaldt for annen og tredje slåttene. Forholdene for graset i vekstsesongen 2012 var mer gunstige enn sesongen 2011, selv om sommeren var kaldere og mer nedbørrik enn normalt. Størrelsen på avlingene er oppgitt til både over og under normalårsavlinger. Alt i alt ganske gode avlinger og kvalitet.

Tidligpotetsesongen var relativt god med bra kvalitet og avlinger. Det var «normal» spredning av tørråte. Det kom mye nedbør på slutten av vekstsesongen og i innhøstningsperioden. Dette førte til de samme innhøstningsproblemene som for de andre vekstene, særlig vanskelig med tungt innhøstningsutsyr på oppbløtt jord.

Grønnsaksproduksjonen bar preg av en våt og kald sommer og mange vekster ble liggende langt etter i utvikling. Dette førte til varierende kvalitet og avling.

Det var også dårlige forhold for en del av frukt og bærproduksjonen. På grunn av mye nedbør ble det råte og avlingstap i jordbærproduksjonen. Mht. fruktproduksjonen

var epler utsatt for frost i blomstringen, kvaliteten blir forringet så frukten gikk til dels til pressing og ikke konsum.

2.2 Sørlandet

Det var temperaturer langt over normalen i mars som ble avløst av kaldt vær og nedbør i april. Lave temperaturer også i starten av mai, men varmt i slutten av måneden. Det var kjølig utover i juni og juli, noe som også her forsinket årsveksten med unntak av grasets mens det var rimelig varmt i august. Innhøstingsforholdene for hagebruksvekstene i juli og begynnelsen av august var gode. Med mere nedbør utover høsten, ble det noen problemer med innhøstingen av korn og tredjeslåtten.

2.3 Vestlandet

På Vestlandet var det bra overvintring, god vekst til tross for kjølig sommer og mye nedbør i august, september og oktober. På kysten var det en tørr vår, og sommeren fram til slutten av juli var også nokså tørr. Dette gav gode vekstforhold for frukt og bær, elles hadde Vestlandet høvelig med nedbør gjennom vekstsesongen. Sammenlignet med 2011 var 2012-sesongen god. Enkelte arealer med kjøreskader fra det nedbørsrike året 2011 resulterte i reduserte avlinger også i 2012. I det store og hele var det gode vekst- og innhøstningsforhold som gav god avling og god kvalitet.

Fjellet hadde jevn smelting av de store snømengdene, godt med nedbør og høy temperatur i juni gav saftig og godt beite. Fjellbeite gav fine avlinger og var av god kvalitet i august og september.

2.4 Trøndelag

Trøndelag hadde en varm mars måned, og det så ut til å bli en tidlig vår. Men vinteren kom tilbake i april, snøen ble liggende og temperaturen var lav. Våronna kom omsider i gang og var stort sett ferdig i tredje uka av mai. Det var stort sett kaldt og tørt i mai og juni som førte til ujevn spiring og etterrenning i kornåkrene. For grasveksten ble det en god førsteslått med greie innhøstningsforhold.

Juli og august ble betegnet som nedbørsrike og kalde måneder, etterrenningen i kornåkrene førte til mange ujevne og grønne åkrer, noe som førte til at en ikke kunne utnytte godværsdager.

Andreslåtten tok til i slutten av juli og ble bra for de som fikk utnyttet godværsdager. I september ble det mye uvær med både regn og vind som gjorde skade på kornåkrene. Det dårlige været førte til forsinket høsting av både korn og gras, innhøstingen foregikk langt utover i oktober.

De vanskelige innhøstingsforholdene reduserte kvaliteten og avlingene både på korn og gras.

2.5 Nord-Norge

I Nordland var våren sein og kald med mye nedbør. Vekstsesongen var også gjennomgående kald og fuktig. Førstslåtten kom i gang ca. to til tre uker senere enn normalt. Fuktige forhold gjorde slåtten vanskelig og gav varierende kvalitet på foret, selv om mengden så ut til å være bra. Det kalde og våte været kombinert med kjøreskader gav dårlig vilkår for gjenveksten. Derfor ble andreslåtten variabel, fra relativt bra i sør til dårlig i nord. I Målselv området ble andre slåtten ca. 50 prosent av det normale.

I Indre Troms var det mange gårder som ble rammet av flom, og ca. 5 000 dekar jordbruksareal ble berørt.

3 Generell oversikt

Fram til og med 2011 var det flere år etter hverandre med relativt lave gjennomsnittsavlinger for jordbruksvekstene. Til tross for problematiske værforhold også i 2012, ble avlingene klart bedre og gjennomsnittsavlingene for de viktigste jordbruksvekstene for hele landet lå nært oppunder normalårsavling med unntak av poteter og rotvekster. Avlingstallene fra Fylkesmannens landbruksavdelinger ved utgangen av oktober viser at avlingene varierer mellom landsdelene og delvis mellom fylker i samme landsdel, foruten mellom de forskjellige vekstene.

Vekstsesongen 2012 var kald og våt på Østlandet og avlingene varierte innen landsdelen særlig i Akershus og Hedmark lå gjennomsnittsavlingene betydelig under normalårsavlingene, for resten av landsdelen var avlingene over et normalår. Det var jevnt over mye regn som vanskeliggjorde innhøstingen noe som kunne gi kjøreskader og forringet kvalitet på avlingen. De som klarte å gjøre innhøstingen i løpet av godværsdager fikk både god avling og god kvalitet. Statistikken for de øvrige landsdelene med unntak av Nordland og Troms fylker viser at avlingene for jordbruksvekstene var til dels over normalårsavlingene.

Mange steder ble det målt høye avlinger i mengde, mens vekst- og innhøstingsforholdene gav redusert kvalitet, slik at verdien av avlingene var lavere enn mengdetallene skulle tilsi. Ved høsting under gode forhold ble det oppnådd avlinger av både høy mengde og god kvalitet. Avlingsnivået viste altså stor variasjonsbredde selv om gjennomsnittstallene jevnt over var noe i underkant av normalårsavlingen.

Avlingsprognosen fra Statistisk sentralbyrå viser at kornavlingene i gjennomsnitt per dekar i 2012 var omtrent 7 prosent over avlingene i det problematiske kornåret 2011. Likevel viser tallene at kornavlingene per dekar i 2012 i gjennomsnitt lå om lag 4 prosent under normalårsavlingen. Vårønnen 2012 ble lang, det første kornet ble sådd tidlig i april under gode forhold, men regn forsinket og stoppet opp våronnarbeidet og det siste kornet ble sådd ut i juni. En gjennomgående kald og våt sommer med lite sol førte til at mye kornet ble seint og ujevnt modent. Skurønnen kom seint i gang og på store deler av arealene var jorda våt noe som gav kjøreskader og pakke skader. Det var høyt vanninnhold i det høstede kornet. Sammenlikner en med 2011 hvor bare ca. 15 prosent av hveten ble klassifisert som mathvete, holdt ca. 68 prosent matkvalitet i 2012.

3.1 Poteter

2012 var tredje året på rad med vanskelige dyrkingsforhold for potetprodusentene og avlingen er i gjennomsnitt for landet beregnet til 9 prosent under normalårsnivå. Hovedårsaken til den dårlige potetsetesongen var for mye nedbør. Avlingene i de forskjellige landsdelene varierte både over og under normalårsavlingene. De østre og nordre delene av Østlandet viser avlingstall på omkring 90 prosent av normalårsavling, mens Rogaland og Nord-Norge kom spesielt dårlig ut i årets potethøst med avlingstall på omkring 70–80 prosent. I Buskerud, Vestfold, Telemark og Hordaland regnes det med normalårsavlinger i 2012. Avlingene i fylkene Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag viser avlingstall på opptil 10 prosent over normalårsavlingene.

De laveste avlingene var i Troms og i Målselvområdet regnes det med bare 50 prosent av normalårsavling. Værforholdene forsinket veksten og potetrisene frøs tidlig,

mens potetene ennå var små. For de viktigste dyrkingsområdene for poteter var det nærmest total avlingssvikt.

Kvaliteten var også variabel. Særlig i Akershus var det kraftige tørråteangrep. Mye poteter ble satt senere enn normalt i Hedmark og på grunn av stadig regn ble det vanskelig å få hyppet og tørråtesprøytet til rett tid. På Østlandet ble kvaliteten redusert som følge av vanskelige bergingsforhold. I Trøndelag var det bedre innhøstingsforhold.

Til tross for været var det mindre problem med tørråte i 2012 enn i 2011.

3.2 Grønnfôr

For grønnfôrvekster var det tilnærmet et normalår for landet sett under et. I de fylkene som gir oppgaver ligger avlingen i gjennomsnitt på 98 prosent av en normalårsavling. Det var noe variasjon av avlingene mellom landsdelene. Agderfylkene, Nord-Vestlandet og Vestfold/Buskerud hadde avlinger på opptil 10 prosent over normalårsavlinger. I Hedmark og Rogaland var avlingene oppgitt til 95 prosent av en normalårsavling. Tallene for avlingene i Nord-Norge viser at avlingene ligger godt under normalårsavlingene med Finnmark som lavest, hele 30 prosent under en normalårsavling.

På dårlig drenert jord var det mange som hadde problemer med å komme utpå og få høstet avling pga. at jorda var veldig fuktig hele vekstsesongen. Tunge maskiner på dårlig drenert jord med fare for jordpakking tror vi blir hovedutfordringen for å holde avlingsnivået opp framover.

3.3 Rotvekster

For de 10 fylkene som har gitt oppgaver er rotvekstavlingen er i gjennomsnitt for landet i 2012 beregnet til 9 prosent under normalårsnivå. Det nevnes at rotvekstarealet nå er sterkt redusert og betyr mindre og mindre som forressurs. Oppgavene over avlingene blir usikre fordi at i enkelte fylker inngår arealet i andre grovforvekster.

Det var regnet med variasjoner i avlingene over det meste av landet. På Nord-Vestlandet er avlingene 105 prosent av en normalårsavling, mens tallene for Nord-Norge viser lave avlinger, i Nordland var avlinga bare 50 prosent av en normalårsavling.

3.4 Gras

Fylkenes oppgaver over grasavlingene i 2012 viser at avlingene for landet sett under ett var lik et normalår, både for kunsteng og natureng. Noe spesielt var at det var ubetydelige forskjeller mellom avlingstallene målt i prosent mellom kunsteng og natureng i de forskjellige fylkene. Avlingene varierer noe i de ulike landsdelene i forhold til normalårsavlingene. For Akershus/Hedmark og Nordland/Troms var avlingene oppgitt til 90 prosent av en normalårsavling, mens resten av landet hadde avlinger lik eller over normalårsavlinger. I Vestfold var avlingene oppgitt til å være 15 prosent over en normalårsavling.

Grasavlingene i 2012 ligger over avlingene i 2011 da avlingen av kunsteng lå på 95 prosent av et normalår, mens natureng lå på 91 prosent. Vekstsesongen 2012 for gras, som for flere andre vekster, bar preg av en sen og kald vår over store deler av landet. Dette gav forsinket vekst og noe utsatt første slått.

I Troms og Finnmark førte en nedbørsrik sommer til at grasavlingene varierte både i mengde og kvalitet. Det var mye nedbør under førsteslått og andre slått blir betegnet som laber enten den ble beitet eller slått. For Helgelandskysten var det en periode før førsteslått som var såpass kald og tørr at noen framskyndet slått. Det meldes at andreslått var varierende for Nordland med gode gjenvekstforhold langs kysten. En kald og våt sommer gjorde likevel at andreslått dro ut og avlingen ble noe under et normalår.

I Midt-Norge ble førsteslått i hovedsak god til tross for en sen vår. Til tross for sommerværet ble det meldt om gode vekstforhold og en godværsperiode midt august fikk fart på andreslått, senere kom det mye nedbør og for enkelte gikk andreslått seint.

På Vestlandet var det et godt grasår, førsteslått var av spesielt god kvalitet, med god smakelighet og høyt fôropptak. Til tross for at været i Agder og Rogaland har blitt beskrevet som vått og kaldt har det gjennomgående blitt gode grasavlinger. Analyse-resultater viser at særlig mye av førsteslått hadde fin kvalitet og høy energikonsentrasjon. Oppbløtte jorder og for enkelte ugunstige innhøstingsforhold gjennom vekstsesongen, gjorde at kvaliteten på det høstede graset kunne variere.

For østlandsfylkene varierte grasavlingene rundt normalårsnivå. Grasveksten kom godt i gang etter påske, og førsteslått ble utført i første halvdel av juni. Det var varierende forhold ved høstingen av førsteslått, men de som fikk utnyttet godværsdagene fikk god kvalitet på graset. Til dels kan en si at dette også gjaldt for annen og tredje slått. Til tross for et år som til dels liknet det vanskelige året 2011, var forholdene for grasveksten i 2012 mye mer gunstig.

3.5 Kulturbeite

For kulturbeite viser avlingene i hovedtrekk bra samsvar med avlingene for eng til slått. I 2012 var avlingen i gjennomsnitt for landet beregnet til 1 prosent under normalårsavling.

På Østlandet viste avlingene en variasjon fra 10 prosent under normalårsavling for Hedmark til 10 prosent over for Buskerud. For mye regn og flomskader trukket avlingene ned for Hedmark.

Kulturbeiteavlingene for Vestlandet og Trøndelag lå generelt som normalårsavling for alle fylkene. På Sørlandet utmerket Vest-Agder seg med avlinger på 110 prosent av en normalårsavling. Nord-Norge var under normalårsnivå for alle fylkene. Den laveste avlingen var i Troms med 30 prosent under normalårsavling. Som årsaker til lave avlingstall kunne nevnes overvintringsskader av isbrann og utfrysing.

For Nord Norge var det regnet med at tørke i større eller mindre grad har trukket gjennomsnittsavlingen ned.

3.6 Utmarksbeite

For de fylkene som har gitt avlingstall for utmarksbeite, er det regnet en variasjon fra 10 prosent under normalårsavling for Troms og Hedmark som har den dårligste avlingen, og opp mot 10 prosent over normalårsavling for Finnmark. Gjennomsnittsavlingen for landet er beregnet til 2 prosent under normalårsavling. Sogn og Fjordane hadde god kvalitet på utmarksbeitene og hadde en avling 7 prosent over normalårsavling.

3.7 Fjellbeite

For de fylkene som har gitt avlingsoppgaver for fjellbeite 2012 er det regnet med en variasjon for avlingene fra 20 prosent under normalårsavling for Aust-Agder til 10 prosent over normalårsavling for Buskerud og Finnmark. Avlingen for fjellbeite beregnet i gjennomsnitt for landet til 3 prosent under normalårsavling.

I fjellregionen i Sør-Norge med sen vår med mye nedbør noe som gjorde at grasveksten på beitene kom sent i gang, veksten kunne være inntil tre uker forsinket. Den milde og fuktige starten på juli reddet mattilgangen for sauer og kyr på fjellbeite. På tross av sen vår ble kvaliteten på fjellbeite god utover sommeren, noe som lovet godt for lammesesongen 2012.

Også for fjellbeitene i Nord-Norge ble det en sen start på vekstsesongen, og i enkelte områder var det noe tørt i begynnelsen av vekstsesongen. Avlingstallene for Nordland og Troms viser 10 prosent under normalårsavlinger.

3.8 Sammenstilling av fylkes- og landstall for avlingene i prosent av normalårsavlinger

Tabell 3.1 gir en sammenstilling av fylkenes oppgitte avlinger for 2012 i prosent av normalåret for poteter, rotvekster, eng og øvrige fôrvekster. For rotvekster og formargkål er det svært få oppgaver som ligger til grunn.

Tabell 3.1 Fylkes- og landstall i gjennomsnitt for avlingene i 2012 for vekstene grønnfôr, poteter, rotvekster, eng og beite oppgitt i prosent av normalårsavling

	Grønnfôr	Poteter	Kunsteng	Natureng	Kult.beite	Utm.beite	Fj.beite
Østfold	100	95	110	100	100	.	.
Akershus	.	85	90	90	.	.	.
Hedmark	95	90	90	90	90	90	90
Oppland	.	85	105	105	100	100	100
Buskerud	110	100	110	110	110	100	110
Vestfold	110	100	115
Telemark	100	100	100	100	100	100	90
Aust-Agder	110	95	95	95	100	.	80
Vest-Agder	110	.	100	100	110	.	100
Rogaland	95	70	100	100	100	.	.
Hordaland	100	100	105	100	100	100	105
Sogn og Fjordane	110	105	105	104	103	107	107
Møre og Romsdal	105	110	100	100	100	100	100
Sør-Trøndelag	103	98	100	103	100	100	.
Nord-Trøndelag	100	105	110	110	100	100	.
Nordland	85	80	90	90	90	95	90
Troms	90	50	90	90	70	90	90
Finnmark	70	75	100	100	80	110	110
LANDET	98	91	100	100	99	98	97

4 Produksjon

På grunnlag av endelige areal- og avlingstall for 2011 og foreløpige for 2012, er det i følgende oppstilling utført en foreløpig beregning av den samlede produksjonen for poteter, grønnfôr (inkl. rotvekster og korn til krossing) og eng til slått beregnet som høy.

Avlingstallene er også sett i forhold til normalårsavlingene. Normalårsavlingene er i prinsippet beregnet ved trend på grunnlag av de registrerte avlingene de siste 14 årene. Avlingsregistreringen for eng ble endret fra 2000 og en hadde en for kort serie til ordinær normalårsavlingsberegning. Fra fjorårets beregning er det imidlertid nyttet trendberegning igjen for eng basert på de registrerte avlingene fra 2000.

Arealet av grønnfôrvekster og rotvekster slått sammen under posten «andre grovfôrvekster» fra og med 2002. De foreløpige produksjonstallene for andre grovfôrvekster er beregnet på grunnlag av det samlede arealtallet for andre grovfôrvekster, inklusive korn til krossing og en normalårsavling som er beregnet til gjennomsnittet av de samlede registrerte avlingene for disse vekstene for årene fra 2002 til 2011.

Tabell 4.1 Produksjon 2011 ifølge SSB, endelige tall

	Areal, dekar	Normalårs- avling kg/daa	Registrert avling kg/daa	Avling i % av normal- årsavling	Produk- sjon tonn
Poteter	129 000	2 538	2 291	90	295 539
Andre grovfôrvekster	102 100	1 838	1 483	81	151 414
Eng til slått ²⁾	4 299 900	588	587	100	2 524 041

1) Veid gjennomsnitt av avlingene for de forskjellige vekstene

2) Engavling til slått beregnet som høy

Kilde: SSB

Tabell 4.2 Produksjon 2012 ifølge SSB, foreløpige tall

	Areal, dekar	Normalårs- avling kg/daa	Registrert avling kg/daa	Avling i % av normal- årsavling	Produk- sjon tonn
Poteter	126 600	2 507	2 356	94	298 270
Andre grovfôrvekster	105 125	1 555	1 617	104	169 987
Eng til slått	4 282 100	581	611	105	2 616 363

1) Veid gjennomsnitt av avlingene for de forskjellige vekstene

2) Engavling til slått beregnet som høy

Kilde: SSB

5 Fylkesvise normalårsavlinger 2012 – Serier for normalårsavlinger og registrerte avlinger

I tabell 5.1 er det gjengitt fylkesvise normalårsavlinger for 2012 for jord- og hagebruksvekster. I tabell 5.2 og 5.3 er det gjengitt registrerte avlinger og normalårsavlinger på landsbasis for et utvalg av vekster fra 1971.

Normalårsavlingene beregnes som trendframregning av de foregående års avlinger. Ordinært legges 12 tre-års glidende gjennomsnitt av de registrerte avlingene til grunn. Totalt er det dermed 14 års registrerte avlinger som ligger til grunn. Trendberegningen foretas ved lineær regresjon med minste kvadraters metode.

For de fylker en har manglende avlingsregistreringer, beregnes det ikke normalårsavling for vedkommende vekst.

På grunn av omlegging av avlingsberegningene er avlingsseriene for eng, dvs. eng til slått i alt beregnet som tørt høy, sammenliknbare kun fra år 2000.

I avlingsstatistikken publiseres fra og med 2002 øvrige fôrvekster som en samlet sum bestående av raigras, fôrraps, rotvekster, grønnfôr kornvekster og korn til krossing.

SSB hadde ansvaret for hagebruksstatistikken inntil 1996. I perioden 1996–2005 hadde SLF ansvaret. Fra 2005 overtok igjen SSB ansvaret for statistikken. Overgangen i 1996 ga et brudd på grunn av endringer i registreringsmetodikken. SSBs registreringer fra 2005 bygger på SLFs metodikk slik at seriene er sammenliknbare fra 1996.

Tabell 5.1 Fylkesvise normalårsavlinger 2012. Kg/daa

Vekst	Landet	Østfold	Akershus	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Tr.lag	Nord-Tr.lag	Nordland	Troms	Finmark
Jordbruksvekster																			
Hvete	439	510	478	512	419	390	444	390							493	433			
Bygg	382	414	399	466	391	320	359	307	264	287	455			274	420	425			
Havre	371	429	405	397	344	324	398	373	373	348	291			164	400	313			
Korn i alt	403	190	155	163	153	136	280								108				
Oljevekster	171	190	155	163	153	136	280								108				
Potet	2538	2588	2353	3007	2392	3161	2602	1917	1885	2117	2820	1854	2331	2393	2573	2705	1225	1243	1284
Eng i alt ¹	588	728	685	683	696	564	711	496	509	662	695	570	665	660	709	691	536	342	332
Andre grønnfôrvekster ²	1596																		
Hagebruksvekster																			
Blomkål	1611	1180	1026	1888	1094	1903	1380	1783	1372	1143	1216					1068			
Sommer- og høsthv.kål	2676	2466	3613			2900	2549		2952		1887		3317			2760			
Vinterhvitkål	4633	7362	5468	5384	3552	4104	3844	3765	7021		2873		4085		2602	3500	644		
Rosenkål	890	593				749	1033				1002								
Kinakål	2301	1365	2420	1516	1672	2476	1366				2548								2812
Rødkål	4924	5981				4151	4597		4682										3351
Brokkoli	926	768	1126	551	779	1014	1123			1504	1472					1084	383		
Gulrot	3168	3114	3615	4446	1671	2665	3081	2913	3501	2169	3716	2211	3105	3748	3382	3397	2908	981	
Purre	1832	1031	1094	932	1749	1697	2181	1270	2146	1857	1493	1809				2134			
Matløk	2508	2636		2981	2613		2859	2638	2587	1363						3014			
Salatagurk	693	337	660	276	906	617	313		177	610	691	345		439		1089			
Tomater	419			273		345	273	467	207		393			204		0			
Reddiker	438																		
Agurker (friland)	2687	2677							2250										
Knollselleri	1506	1287	1346	2007		2544	1936		1468		1522								
Stilkselleri	2522	2178				4222	1550				1993								
Rødbeter	2334	2355				2232	1562		2748										
Isbergsalat	1672	1093	2170			2060	2252	2774		2873	1577					2774			
Kålrot til mat	2631	3324	3535	2033	2526	3875	3663	4054	3110		2896	1200	2681	2802	3239	2700	1656	1905	
Epler i alt	899		851	1024		1194	1317	1254	701	817	927	1100	824	955					
Pærer	537					436		561	340		697	654	644	645					
Plommer	426		426	348		348	614	411	493		445	637	437	380					
Moreller	352					422	462	656			485	265	516	123					
Kirsebær	679					788	4100	744			293								
Solbær	250	242		449		180	13	163			246	159							72
Jordbær	668	648	873	678	829	747	676	544	601	803	972	797	672	840	579	649	343	370	276
Bringebær	761	380	385	865	696	535	432	490	497	582	794	513	872	594	711	506			

¹ Avlinger av all eng til slått omregnet til tørt høy. N-avl. for årene 2000-2010

² Sum av fôrraps, rotvekster, raigras, grønnfôr kornvekster, korn til krossing. N-avl. for årene 2002-2010

Tabell 5.2 Registrerte avlinger i kg/dekar. Landet 1970–2011

År	Jordbruksvekster ¹											Hagebruksvekster ⁶					
	Korn i alt	Hvete	Rug ²	Bygg	Havre	Eng i alt ³	Raigras	Rotv. ⁴	Grønnf. i alt ⁵	Poteter	Oljev.	Blomkål	Hodekål	Gulrot	Løk	Epler	Jordbær
1970	294	281	274	286	320	601	3751	4877		2274	151	1204	3596	3030	2352		787
1971	297	347	352	291	306	654	3917	5270		2118	198	1350	3511	3255	2646		868
1972	281	334	292	265	311	660	3796	4894		2029	137	1197	3581	3427	2199		828
1973	308	388	362	292	326	665	3700	5374		2140	162	1296	3298	3384	2507		897
1974	355	417	317	351	353	667	4352	5853		2580	183	1288	4271	3334	2650		872
1975	254	331	260	245	256	597	3454	4559		1698	139	1210	3378	3236	2494		959
1976	284	328	307	280	282	625	3311	4107		1865	143	1167	3195	3319	2488		920
1977	344	361	329	336	355	681	4214	4865		2322	185	1397	3515	3340	2610		927
1978	352	378	326	342	363	709	4072	5267		2494	178	1389	3761	3682	2850		965
1979	317	387	167	294	354	667	3519	4168		2028	149	1297	2909	2981	2596		907
1980	342	406	108	326	362	704	4255	5486		2385	145	1385	4179	3809	2895		1005
1981	343	463	120	325	356	696	4063	5042		2195	143	1441	3732	3140	3179		780
1982	362	414	135	360	359	673	3938	5508		2251	169	1417	3854	3717	3296	1134	1019
1983	317	389	193	308	318	696	3885	4940		2055	150	1392	3490	3323	3133	1233	964
1984	424	518	177	371	474	734	4594	6201		2549	176	1474	4226	3761	3555	1148	928
1985	349	405	147	325	366	702	4241	5635		2365	136	1388	3769	3326	2981	1423	930
1986	310	389	42	299	302	678	3983	5419		2325	133	1326	3460	3303	3116	675	857
1987	360	413	148	324	383	684	4408	5327		2103	159	1343	2867	3189	3089	883	915
1988	296	326	28	297	285	707	4170	6119		2603	128	1498	4866	4300	3469	907	772
1989	331	365	172	337	314	665	3783	5344		2424	143	1519	4419	3819	3971	1181	788
1990	440	466	261	415	466	573	3483	5811		2590	180	1515	4570	3996	4244	906	835
1991	402	465	312	367	425	569	3286	5455		2275	127	1531	4371	3762	3495	986	843
1992	281	353	260	278	256	517	3146	5298		2662	130	1627	4457	3675	3499	576	683
1993	383	511	392	365	359	560	3286	5293		2496	173	1805	3968	3835	3719	833	948
1994	284	284	225	294	268	537	3538	5267		2309	133	1550	4300	3796	3302	668	857
1995	351	475	355	312	379	518	3026	4927		2224	154	1640	4484	3595	3573	728	775
1996	403	453	325	390	397	532	3117	4770		2313	159	1640	4379	3564	3449	623	598
1997	388	431	281	380	380	545	2931	5662		2623	156	1725	4772	3654	3131	651	465
1998	405	469	404	371	418	549	3049	4995		2684	154	1542	4504	3431	3263	725	506
1999	371	445	392	342	389	555	2917	4792		2560	163	1605	4735	3780	3096	522	587
2000	398	461	456	357	420	648	3087	4312		2292	159	1590	4793	3570	3142	862	542
2001	372	407	290	353	389	659	3047	4303		2570	177	1536	4874	3531	2824	617	559
2002	349	410	370	328	348	623			2118	2598	162	1598	4928	3615	2964	702	543
2003	394	461	448	362	393	594			1869	2554	150	1606	4810	3728	2921	707	526
2004	440	477	561	423	423	626			2066	2794	180	1595	4998	3417	3169	963	724
2005	399	489	518	361	376	607			1808	2305	168	1680	4928	3575	2839	645	585
2006	373	416	431	353	336	593			1710	2693	147	1646	4925	3218	2742	910	669
2007	386	440	524	345	381	589			1803	2280	145	1469	4293	3452	2520	661	599
2008	449	487	583	430	421	625			1699	2782	204	1545	4538	3171	2753	994	640
2009	345	341	385	347	341	620			1804	2419	159	1632	4745	3095	2413	797	604
2010	400	460	506	370	393	558			1666	2517	172	1862	4394	3309	2828	804	623
2011	344	385	308	334	323	587			1483	2291	165	1673	4349	2902	2593	608	527
2012	367	375	361	374	345	611				1617	2356	191					

1) Avlinger med 15 % vann for korn

2) Avlingsvariasjoner pga. endringer i statistikkgrunnlaget. Inkl. rughvete fra 2002

3) All avling fra eng til slått omregnet til tørt høy. Inntil 1990 beregnet på grunnlag av energiinnhold, på grunnlag av tørrstoffinnhold deretter. Serie fom. 2000 ikke sammenliknbar med tidligere år.

4) Kålrot og fornepe. Inkl. forbete fom. 1979.

5) Sum av raigras, rotvekster, fôraps, grønnfôr kornv, korn til krossing

6) Endret statistikk fra 1996. Statistikk ikke klar for 2012

Tabell 5.3 Normalårsavlinger kg/dekar. Landet 1970–2012

År	Jordbruksvekster ¹											Hagebruksvekster ⁶					
	Korn i alt	Hvete	Rug ²	Bygg	Havre	Eng i alt ³	Raigras	Rotv. ⁴	Grønnf. i alt ⁵	Poteter	Oljev.	Blomkål	Hodekål	Gulrot	Løk	Epler	Jordbær
1970	263	305	263	257	263	603				2068							
1971	281	318	282	276	287	601				2147							
1972	288	325	300	282	299	604				2168							
1973	299	335	316	291	316	618				2202							
1974	313	359	343	303	333	641				2215							
1975	329	385	361	317	351	663				2269							
1976	337	402	366	323	357	671				2279							
1977	336	405	356	323	350	671				2195							
1978	332	400	347	320	343	671				2108	174						
1979	335	394	340	323	343	683		4978		2126	173						
1980	337	394	315	324	348	695		4872		2180	172						
1981	342	400	267	327	356	707		4857		2237	168						
1982	346	417	205	329	363	709		4798		2227	161						
1983	355	429	145	340	371	708		4912		2272	155						
1984	358	433	110	343	368	704	4021	4964		2263	152						
1985	368	443	90	351	383	710	4105	5167		2295	155						
1986	375	453	86	351	395	722	4204	5402		2322	155						
1987	382	466	70	353	406	731	4330	5725		2412	152						
1988	377	462	57	346	398	724	4388	5890		2408	147						
1989	360	443	36	333	374	714	4383	5997		2404	141						
1990	346	414	44	323	350	699	4316	5967		2374	137						
1991	347	395	80	330	344		4165	6002		2451	139						
1992	361	396	149	346	361		3923	5906		2485	143						
1993	367	396	212	351	368		3629	5816		2547	144						
1994	364	409	268	347	361		3343	5616		2560	141						
1995	348	398	302	338	336		3160	5483		2582	141						
1996	342	405	345	334	325		2972	5262		2510	143						
1997	344	408	375	336	330		2843	5075		2437	147						
1998	359	432	407	348	350		2714	4977		2412	153						
1999	380	453	424	363	374		2659	4954		2466	156						
2000	388	463	435	367	389		2628	4891		2503	159						
2001	392	468	446	364	399		2677	4717		2502	160						
2002	388	459	435	357	401		2769	4501		2487	164						
2003	389	450	417	357	406					2513	169						
2004	394	445	410	362	412	631				2546	170	1545	5032	3526	2775	676	567
2005	394	451	440	373	421	630				2619	172	1549	5056	3526	2767	722	598
2006	417	470	488	382	424	626			1965	2641	172	1570	5067	3523	2754	746	623
2007	413	465	518	382	404	621			1914	2679	171	1588	5087	3483	2726	795	658
2008	404	462	540	371	384	617			1896	2610	166	1595	4987	3453	2659	812	663
2009	400	452	556	369	373	618			1868	2580	165	1572	4867	3365	2599	855	671
2010	399	444	559	373	369	618			1860	2528	167	1569	4757	3274	2526	872	668
2011	403	439	555	382	371	588			1838	2538	171	1611	4633	3168	2508	899	668
2012	392	421	516	377	360	581			1803	2507	169	1611	4516	3065	2472	859	645

1) Avlinger med 15 % vann for korn

2) Avlingsvariasjoner pga. endringer i statistikkgrunlaget. Slått sammen med rughvete fra 2002

3) Trendberegnet inntil 1990 og fra 2011. Beregnet som gjennomsnitt 2004-2010 pga. endret avlingsberegning.

4) Kålrot og fornepe. Inkl. forbete fom. 1979.

5) Sum av raigras, rotvekster, fôrraps, grønnfôr kornv, korn til krossing. 2006-2011 som rent gjennomsnitt pga. kort tidsserie

6) Kun trendberegnet fra 2004 pga. ny avlingsstatistikk fra 1996

Tidligere utgitt i denne serien – 2012

- 2012–1 Environmental and climate analysis for the Norwegian agriculture and food sector and assessment of actions. John Hille, Christian Solli, Karen Refsgaard, Knut Krokann, Helge Berglann, 153 s.
- 2012–2 Støtte til økologisk landbruk. Oddmund Hjukse, Ole Kristian Stornes, 42 s.
- 2012–3 Utbyggingsbruk i Hordaland. Torbjørn Haukås, 52 s.
- 2012–4 Innovasjon i landbruket. Trygve Kjølseth, Ivar Pettersen, 29 s.
- 2012–5 Hva skal det være: epler i løsvekt eller emballert? Butikkforsøk med norske, økologiske epler. Anna Birgitte Milford, 31 s.
- 2012–6 Handlingsrommet for konkurransedyktige verdikjeder for mat. Ellen Henrikke Aalerud, Julie Nåvik Hval, Ivar Pettersen, Johanne Kjuus, 99 s.
- 2012–7 Fleire dyr på sommerferie? Evaluering av beiteordningene. Agnar Hegrenes, Julie Nåvik Hval, Leif Jarle Asheim, Mads Svennerud, 102 s.
- 2012–8 Økonomien i jordbruket i Nord-Norge 2010. Øyvind Hansen, 73 s.
- 2012–9 Økonomien i landbruket i Trøndelag i 2010. Utviklingstrekk 2001–2010. Tabellsamling 2006–2010. Inger Sofie Murvold Knutsen, Svein Olav Holien, Knut Krokann, Siv Karin Paulsen Rye, Kristin Stokke Folstad, 87 s.
- 2012–10 Økonomien i jordbruket på Østlandet. Utviklingstrekk 2006–2010. Tabellsamling 2006–2010. Terje Haug, 87 s.
- 2012–11 Betalingsvillighet for landbrukets produksjon av kollektive goder. En litteraturgjennomgang. Arild Spissøy, Anna Birgitte Milford, Sjur Spildo Prestegard, 36 s.
- 2012–12 Melding om årsveksten 2011. Normalårsavlinger og registrerte avlinger. Ola Wågbo, Oddmund Hjukse, 18 s.
- 2012–13 Økonomien i jordbruket på Vestlandet. Trendar og økonomisk utvikling 2001-2010. Heidi Knutsen, Torbjørn Haukås, Anastasia Olsen, 72 s.
- 2012–14 Økonomien i jordbruket i Agder-fylka og Rogaland. Trendar og økonomisk utvikling 2001-2010. Tabellsamling 2006-2010. Heidi Knutsen, Torbjørn Haukås, Anastasia Olsen, 78 s.
- 2012–15 Økologisk frukt og bær i Norge. Hvor mye produseres og hvordan omsettes det? Anna Birgitte Milford, 33 s.
- 2012–16 Utbyggingsbruk i Hordaland – del 2. Torbjørn Haukås, 40 s.
- 2012–17 Grensehandel – utvikling, årsaker og virkning. Anna Birgitte Milford, Arild Spissøy, Ivar Pettersen, 57 s.
- 2012–18 Utbyggingsbruk i Østfold og Akershus. Gry-Heidi Ruud-Wethal, Lars Johan Rustad, Ingrid Fjellstad Luke, 41 s.
- 2012–19 Verdiskaping i jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer i Rogaland. Heidi Knutsen, Torbjørn Haukås, 62 s.
- 2012–20 Verdiskaping i Møre og Romsdal. Siv Karin Paulsen Rye, 61 s.
- 2012–21 Pelsdyrhold i Norge – avvikling, arbeidsforbruk og selskapsform. Ivar Hovland, Erik Bøe, 17 s.
- 2012–22 En gjennomgang av virkemidler under Landbruks- og matdepartementet med betydning for økosystemtjenester. Valborg Kvakkestad, Ingunn Nebell, Per Kristian Rålm, 56 s.
- 2012–23 Gjennomgang av de direkte og kostnadssenkende tilskuddene over reindriftsavtalen. Valborg Kvakkestad, Ellen Henrikke Aalerud, 81 s.

- 2012–24 Dekningsbidragskalkyler Nord-Norge. Ole Kristian Stornes, 45 s.
- 2012–25 Fordeling av produktivetsframgang. Enkelte teorielement og litt empiri. Agnar Hegrenes, 41 s.
- 2012–26 Landbruk og kompetansebehov i fjellregionen. Ivar Pettersen, Miriam Søgner Haugsbø, 27 s.

Tidligere utgitt i denne serien – 2013

- 2013–1 Økonomien i jordbruket på Vestlandet. Trendar og økonomisk utvikling. Anastasia Olsen, Torbjørn Haukås, 76 s.
- 2013–2 Økonomien i jordbruket i Agder-fylka og Rogaland. Trendar og økonomisk utvikling 2002–2011. Tabellsamling 2007–2011. Anastasia Olsen, Torbjørn Haukås, Heidi Knutsen, 80 s.
- 2013–3 Økonomien i jordbruket i Nord-Norge 2011. Øyvind Hansen, 71 s.
- 2013–4 Verdiskaping i jordbruket i Trøndelag. Siv Karin Paulsen Rye, Stefan Brunzell, Kristin Stokke Folstad, Heidi Knutsen, 84 s.
- 2013–5 Governing Innovation for Sustainable Development: Designing creative institutions. John Bryden, Stig S. Gezelius, Karen Refsgaard, 21 s.
- 2013–7 Kan gårdsbasert entreprenørskap bidra til reiselivsutvikling og et livskraftig lokalsamfunn i Balsfjord kommune? Bente Sørensen, 82 s
- 2013–8 Økonomien i landbruket i Trøndelag. Utviklingstrekk 2002-2011. Tabellsamling 2007-2011. Kjell Staven, Svein Olav Holien, Kristin Stokke Folstad, Siv Karin Paulsen Rye, Inger Sofie Murvold Knutsen, 76 s.
- 2013–9 Kystlynghei og utegangarsau. Tiltak for auka verdiskaping. Agnar Hegrenes, Arild Spissøy, Samson Øpstad, 46 s.
- 2013–10 Økonomien i birøkt – konvensjonell og økologisk drift. Heidi Knutsen, Anastasia Olsen, Irene Grønningsæter, 26 s.

ADRESSE HOVEDKONTOR

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon: 22 36 72 00
Postboks 8024 Dep	Storgata 2-4-6	Telefaks: 22 36 72 99
0030 OSLO		E-post: postmottak@nilf.no
		Internett: www.nilf.no

ADRESSE DISTRIKTSKONTORER

Bergen	Postadresse:	Postboks 7317, 5020 BERGEN
	Telefon:	22 36 72 40
	Telefaks:	22 36 72 99
	E-post:	postmottak-Bergen@nilf.no
Trondheim	Postadresse:	Postboks 4718 – Sluppen, 7468 TRONDHEIM
	Telefon:	73 19 94 10
	Telefaks:	73 19 94 11
	E-post:	postmottak-Trondheim@nilf.no
Bodø	Postadresse:	Statens hus, Moloveien 10, 8002 BODØ
	Telefon:	22 36 72 51
	Telefaks:	22 36 72 99
	E-post:	postmottak-Bodo@nilf.no

ISBN 978-82-7077-862-1
ISSN 0805-9691

